

Examenul național de bacalaureat 2023
Proba E. b)

Limba și literatura slovacă maternă

Simulare

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I

(45 de puncte)

Pozorne si prečítajte uvedené ukážky:

U Ľapákov národa je veľa. Štyria bratia so ženami a deťmi, piaty, najmladší Mišo, ešte mládencom. Dievka jedna, Anča, tridsaťročná – nevydatá. Nevydala sa – je mrzáčkou. Lámka jej telo pokazila ešte za malička. Nechodí, len na dlaniach a kolenách čo sa vláči po chyži. Po driek je pekná; tvár má krásnu dosiaľ, ale nohy si vystrieť nemôže...

Veľa je ľudí u Ľapákov... Keď sa všetci zídu, temer nestačia lavice. A keď obsadnú stôl na obed, čo len po sedem ráz začrú do misy lyžicami, už sa i vyprázdni... Ľudu dosť, ale to je chyba, že nielo hlavy v dome. Ešte kým stará gazdiná, ich mať, žila, bolo ako-tak. Ale ako ona v pomínulú zimu zložila ustáté kosti do hrobu, jej pozostalí sú ako ovce bez pastiera. Otec umrel dávno – nielo, kto by viedol veľkú čelad'. Chlapi síce sa znášajú, oni pristali, aby gazdom bol najstarší brat Paľo, ako sa i patrí; ale ženy uzhodnúť sa nemôžu. Najstaršia nevesta, Iľa, od Jablonckov braná, myslí, že jej náleží veslo, i drží ho v ruke, no z ostatných ani jedna nie je spokojná s tým, a najnespokojnejšia mrzáčka Anča peknej tváre. Ona k nenávisti popudzuje ešte i ostatné. Ona chce rozkazovať a vždy to chce, čo nechce Iľa. Nechce Iľu nik, lebo sa vyvyšuje nad všetky. Je i v obecnej službe: je babiou. Bola na kurze v Sobote zo dva mesiace a odvtedy drží sa nad ostatné povýšené, akoby bola nie zo sedliackeho, ale z panského rodu. Nič sa jej odvtedy nepáči v dome, s ničím nie je spokojná. Naučča, majstruje a chce zruťiť staré obyčaje, odjakživa u Ľapákov zakorenené. I dnes, sotvaže otvorila oči a doniesla vody, že uvarí jedla na fruštík, už si našla, za čo by im kážeň držala:

„Či by poriadni ľudia trpeli tú studňu v tom sklade bez zrúba? Iba o kúštik, že som sa do nej nestrepala. Pre váš fruštík ja si ešte aj o život prídem. Keď nechcete studňu napraviť, chodte vy sami po vodu. Lebo už viem, že sa ja prvá do nej zmočím!“

Chlapi poobzerali sa jeden po druhom, koľko je v izbe z nich – ženy nevšimli si jej slov – a jej muž, Paľo, vysokej, trochu nahnutej postavy, okrúhlych, pokojných očí, ktorý veľmi rád žartoval, začo ho i žartovníkom volávajú, podotkol rozmarne: „Nezamoč sa, kráľovná!“

V izbe nastal smiech. Iľina tvár ostala ako ruža. Práve muž, ktorý mal by si zastať na jej stranu, na žart obracia jej vážne reči.

Na lavičke pri peci sedela mrzáčka Anča a zemiaky oškrabovala na krúžalkovú polievku, šikovne ich v prstoch skrúcajúc. Ona nezasmiala sa s ostatnými, ale sa pobúrila. Hneď bola hotová odseknúť Iľi:

„Keď sa ti nepáči, chod', kde ti bude po vôli. Tá studňa, ako sa ja pamätám, bola vždy tak, a nik sa do nej nezamočil – krem teľaťa Gužúrkovie teraz tri roky – ani teraz sa nemusí.“

„Či sa už ohlášaš? Čože si ešte nespala? A tá studňa tak ďalej nebude – to ja poviem! Ak ju nenapravia, ja vás sama oznámim žandárom, nech vás pokutujú,“ vraví Iľa pevne, k chlapom sa obrátiac.

Božena Slančíková-Timrava – *Ľapákovci*

A. Na základe informácií získaných z ukážky vypracujte na skúškový hárok nasledovné zadania:

1. Vymenujte päť vlastností Anče a päť vlastností Iľe.	10 bodov
2. V rozsahu 4 – 5 riadkov opíšte vzťah medzi Iľou a ostatnými členmi rodiny.	5 bodov
3. Identifikujte v texte podstatné mená, ktorými sú priamo charakterizované Iľa a Anča.	4 body
4. Čo spôsobilo to, že Iľi sa v dome nič nepáčilo a chcela zruťiť staré obyčaje.	2 body
5. Nájdite v texte komparáciu a epiteton.	2 body
6. Zaradte vyššie uvedené dielo do príslušného literárneho smeru.	2 body

B. Zostavte text v maximálnom rozsahu 1 strany, v ktorom by ste pouvažovali o harmonických rodinných vzťahoch. Vychádzajte pritom z vlastnej skúsenosti, ako aj z myšlienok uvedených v ukážke z novely *Ťapákovci* od Boženy Slančíkovej-Timravy.

Pri zostavovaní textu majte na zreteli nasledovné:

1. dodržanie témy a predstavenie dvoch argumentov, ktoré by podporili váš názor na danú problematiku, a z nich vyplývajúceho záveru, **15 bodov**
2. nadväznosť textu a logický sled informácií, **2 body**
3. členenie na úvod, jadro a záver, **1 bod**
4. dodržanie noriem súčasného spisovného jazyka, vzhľad a čitateľnosť textu. **2 body**

SUBIECTUL al II-lea

(15 puncte)

„Človek, ktorý prestane študovať len preto, že dokončil školu, je navždy a beznádejne odsúdený k priemernosti, bez ohľadu na jeho povolanie. Cesta k úspechu je cestou neustáleho získavania nových vedomostí.“ (Napoleon Hill)

V rozsahu jednej strany zostavte príhovor pri príležitosti rozlúčky maturantov so školou.

- a. Obsahová stránka **8 bodov**
- b. Dodržanie náležitostí špecifických pre daný slohový útvar – 5 bodov; dodržanie noriem súčasného spisovného jazyka – 1 bod; vzhľad a čitateľnosť textu – 1 bod **7 bodov**

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

V rozsahu 3 – 4 strán napíšete esej, v ktorej predstavíte hlavnú postavu z románu *Jozef Mak* od Jozefa Cígera-Hronského. Esej bude koncipovaná s dôrazom na študované dielo a odbornú literatúru používanú pri analýze literárneho diela na vyučovacích hodinách. Pri vypracovávaní eseje majte na zreteli nasledovné požiadavky:

- zaradenie diela a autora do príslušného literárneho smeru,
- uvedenie troch znakov daného literárneho smeru,
- predstavenie životného príbehu hlavnej postavy spolu s jej charakteristikou,
- charakteristika dvoch ženských postáv s dôrazom na ich vzťah k hlavnej postave,
- predstavenie dvoch mužských postáv s dôrazom na ich interakciu s hlavnou postavou.

- a. Obsahová stránka textu **22 bodov**
- b. Formálna stránka textu (členenie na úvod, jadro a záver – 1 bod, nadväznosť a logický sled informácií – 3 body, dodržanie noriem súčasného spisovného jazyka – 3 body, vzhľad a čitateľnosť textu – 1 bod) **8 bodov**